

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ХТОСЬ ХОЧЕ ЗАТОПИТИ „ІРОКВОЙ“ — КАЖУТЬ НІМЦІ

ВАШІНГТОН. — Американський уряд дістав повідомлення від головного німецького адмірала Редера, що хтось хоче затопити американський корабель „Іроквой“, що, наповнений американськими туристами, вертається тепер з Європи додому. Цей корабель мав би бути затоплений недалеко американських берегів, серед подібних обставин, у яких затоплено корабель „Атенію“ зараз на початку війни, повідомляв адмірал Редер. Як відомо, англійська адміраліція твердила, що корабель „Атенію“ затопила німецька субмарина. А німецька пропаганда говорила, що його затопили самі англійці, щоб озлобити тим Америку. Бо на „Атенію“ їхало багато американців.

В американських урядових колах ця вістка від німецького адмірала викликала величезне враження, але проте ніхто не вірить, щоб Англія, чи Франція могли виконати такий огидний учинок. Президент Рузвельт звелів подати цю вістку до відома американської суспільності. Водночас повідомлено про те капітана „Іроквою“ та вислано йому назустріч кілька воєнних кораблів, що будуть його охороняти перед есентуальним нападом.

Секретаріат закордонних справ відвідав англійський посол Лоттен і правдоподібно говорив про цю справу. Англійські кола кажуть, що ця вістка така нісенітниця, що навіть не варт з нею сперечатися.

ДАЛЬШИЙ НАСТУП НА КОМУНІСТИЧНУ ЯЗВУ.

НЮ ЙОРК. — Ньюйорська Партія Праці дала ультимат міському радному Майкелові Квинові, що є водночас головою юній транспортних робітників, щоб він підписав резолюцію, ухвалену недавно згаданою партією, яка таврує „зрадниками робітничого руху“ всіх комуністів, інакше він утратить номінацію на поновний вибір на радного. Нагітка за комуністами, яких тепер усі таврують „зрадниками робітничого руху“, розпочалась також і по інших юніях, головні в юнії кравецьких робітників.

А. Ф. П. ПРОТИ ТОТАЛІТАРНИХ УСТРОЇВ.

СІНЦІНАТІ. — Предсідник Американської Федерації Праці, Вільям Грін, на конвенції цієї організації виголосив промову, в якій накликав усіх робітників, щоб вони завзято поборювали всякі спроби впровадити в американське життя чужі „ізми“. Проти фашизму й нацизму робітники були здавна вороже наставлені. А тепер, говорив Грін, вони повинні також збільшити свою чуйність проти комуністів, які в останній договорі між Гітлером і Сталіном скинути свою маску і показалися агентами такої самої жорстокої диктатури, як фашизм, чи нацизм. Грін далі говорив, що всякі надії, що Сталін ще зрадить Гітлера, є нісенітні.

НОВІ АРЕШТИ У ВИБОРЧИХ НАДУЖИТТЯХ.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Дюї звелів арештувати нових 16 виборчих інспекторів, що шахрували голоси при минулорічних правиборах у Нью Йорку. Разом арештовано 50 осіб.

БЕРГДОЛА ЗАСУДИЛИ.

НЮ ЙОРК. — Американський військовий суд засудив Гровера Бергдола, дезертира з американської армії з часів останньої світової війни, на сім літ тюрми. Бергдол перед бранкою в 1917 році втік до Німеччини, але коли в Європі почала наростати загроза нової війни, він вернувся до Америки і віддався в руки влади.

АДМІРАЛ ЛЕНД ПРО НЕВТРАЛЬНОСТЕВУ СМУГУ.

ВАШІНГТОН. — Адмірал Іморі Ленд мав на раді з президентом Рузвельтом в справі заховання прибережної всеамериканської неутралястостевої смуги. Ленд є головою мореплавної комісії. Виїшовши від президента Ленд заявив кореспондентам, що ідея неутралястостевої морської смуги, широкі 300 миль і опоясуючої всі невоюючі американські краї, дуже гарна, але її тяжко буде впровадити в життя. „Бо що ми зробимо, коли якийсь корабель встромить свій ніс у ту неутралястеву смугу?“ — питає кореспондентів Ленд, даючи тим до зрозуміння, що ця смуга така величезна, що годі її цілу взяти під поліційний догляд.

СТИМСОН КРИТИКУЄ „ГЛУПЕ ЕМБАРГО“.

НЮ ЙОРК. — Бувший секретар стейту, Генрі Стимсон, сказав газетарям, що теперішня заборона продавати воюючим країнам зброю й амуніцію, є глупа. Її треба конче звести. Бо коли цього не зробимо, то цілком певно Америка вплутається в європейську війну. Стимсон говорив, що теперішня європейська війна, це „наша війна“. І коли диктаторські краї виграють, ми прийдемо на чергу, щоб воювати з ними.

КОШТИ ДРУКУ БУДУТЬ ЗРОСТАТИ

НЮ ЙОРК. — На річних зібраннях товариства американських видавців бесідники стверджували, що внаслідок війни кошти друку будуть зростати. Передвісім буде зростати ціна на папір. Бо у виробі паперу вживається багато таких складників, яких потрібно до виробу амуніції. Далі буде ступнево зростати також ціна на людську працю, а то тому, що все буде дорожати. Супроти того делегати радили всім видавничим спілкам не робити контрактів на далеку мету, а надішатися на три місяці наперед.

ВРЯТУВАЛИ НЕМОВЛЯ СПАРАЖИЖОВАНОЇ МАТЕРІ

ШКАГО. — Лікарі довели, що одного майстерного вчинку, коли зуміли врятувати і саму маму, 22-літню Гертруду Епстайн, і немовля, коли в часі породів легена матері нагло були зіплені дитячим параліжем. Лікарі в поспіху спровадили „залізні легени“, штучний респіратор і, рятуючи в той спосіб маму від удушшення, привели немовля на світ. Обоє живуть і є надія, що даді будуть жити.

СТРИМАЛИ ОПЕРОВИХ СПІВАКІВ

НЮ ЙОРК. — Ньюйорська бо в рішучості трапляється ціла одна четвертина всіх неспокоєна, що італійський уряд відмовив десятком першорядним оперовим артистам, коли, де вони мали виступати в головних оперових ролях. Внаслідок того цілий репертуар на зиму треба буде змінювати.

ПАСТОРА ДВОРЕЦЬКОГО ЗАСУДЖЕНО НА СМЕРТЬ

КЕМДЕН. — Пастора польського баптистського костела, Дворецького, що намовив одного хлопця, щоб той замордував його власну дочку, Ванду, суд засудив на смерть. Час смерті призначено на перший тиждень листопаду.

26,000 ДЕРЕВЕЦЬ ЗГІНУЛО РУЗВЕЛТОВІ

Президент Рузвельт виїхав з Вашингтону до своєї палати в Гайд Парку, Нью Йорк, щоб особисто наглядати над насаджуванням нових дерев на місці 26,000 деревець, що згинули на його маєтку внаслідок сьогорічної засухи.

ЗАВЕЛИСЯ НА ВІЙНІ

Брегон Сомервел, адміністратор Поступу Праці у Нью Йорку, каже, що війна зовсім не дала Америці „буму“, себто не оживила бізнесу, як цього багато людей сподівалися. Лише дуже невелике число людей покидає допоміжні роботи для приватних „джабів“.

ВІЙНА І КОШТИ ДРУКУ

На річних зборах Союзу Друкарів, що представляє бізнесові підприємства з збірним бізнесом на 500 мільйонів доларів, бесідники висказували здогад, що війна відібеться на друкарський бізнес через підвищення цін на папір.

ДЕБАТА В СЕНАТІ СЛАБНЕ

ВАШІНГТОН. — Дебата над неутралястевим законом у сенаті послабла. Проте сподіваються кожної хвилини ново-го вибуху. Менше більше сили в сенаті рівно поділені. Але остається 20 сенаторів, що не рішилися ні в один, ні в другий бік. Вони саме рішають, ко-

ГІТЛЕР У ВАРШАВІ

БЕРЛІН. — Канцлер Гітлер відбув військову парад у характері начального вождя німецької армії, що перемогла польські війська. Парада відбулась у Варшаві на Уяздовських Алеях, які ще найменше знищені, бо там жили представники чужинецьких держав. Поляків Гітлер так якби не бачив, бо був оточений і стережений німецьким військом. Зате бачив руїни міста. Сказав, що це було „глуптою“ боронити місто й наразити його на таке знищення. І вказав репортажам, що це буде з іншими містами, коли війна буде продовжатись, а на що повинні звернути увагу „деякі державні мужі“. Перед Бельведерською Палатою, в якій жив Пілсудський, поставлено почесну сторожу. Гітлер віддав також і робітнику Пілсудського в тій палаті. Перед повертотом до Берліну видав відозву до німецьких жовнів, дякуючи армії, що своїми вчинками продовжує героїську традицію.

ОСТОРОГА ПЕРЕД СТОДОЛОЮ

У новім зшитку медичного журналу Американського Медичного Союзу появилася стаття д-ра Джана Поверса, котрий каже, що „фармерство є дуже небезпечним заняттям, бо в рішучості трапляється ціла одна четвертина всіх небезпечних випадків у краї. Осередком небезпеки на фармі, каже цей лікар, є тік зостодолою.

ХОЧЕ РОЗДАТИ ГРОШІ

79-літня панна Ема Марберг з Анаполису, Меріленд, подала в суд просьбу за дозвіл роздати 50,000 доларів, одічених нею по її браті. Петентка каже в просьбі, що вона живе в готелівім апартаменті, за котрий платить 400 доларів, має приходу \$31,000 на рік, удержує 8 старших осіб і не має зовсім охоти лишати спадку по своїй смерті.

ГІТЛЕР МУСИТЬ УСТУПИТИ!

ПАРІЖ. — Так кажуть у Франції. Інакше не будуть говорити з Німеччиною про якісь замирення. Та сумніваються, щоб Гітлер дійсно уступив.

НЕ ХОТЯТЬ ПЛАТИТИ ШКІЛЬНИХ ПОДАТКІВ

Коло 200 фармерів в околиці Гибонс, Алберта, проголосили „податковий страйк“. Не хотять платити шкільних податків доти, доки провінціальний уряд не обіцяє, що не буде злучувати шкільних дистриктів в один великий дистрикт.

Наслідки того податкового страйку можуть бути такі, що в багатьох школах у тій околиці не буде науки в наступнім шкільнім році, бо нема грошей на вчительські платні.

ПОГОЛОСКИ ПРО ВИВЕЗЕННЯ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО ДО РОСІЇ

РИМ. — Американський кореспондент подає з Риму, що надійшла відомість зо Львова, що советська влада вивезла до Росії митрополита Андрія Шептицького. До цієї вісти, переданої часописом „Ди Нью Йорк Таймс“, додається, що „митрополит Шептицький був ціле своє життя провідником українського націоналізму“. Згадується і за те, що його вивезли були москалі в 1914 р. в глибо Росії, як і те, що він 1930 р. виступив був проти терористичної акції, але рівночасно скритикував польську владу за переслідування українського народу.

ЦЕРКВИ ЩЕ ВІДЧИНЕНІ.

РИМ. — У Західній Україні, як доносять до Ватикану, церкви ще стоять отвором. Тільки заборонено духовеству ходити в священничій нозі. Ватикан побоюється, що не треба буде довго ждати, як советська влада зачне церкви замикаючи.

ЗАХІДНЯ УКРАЇНА В ПРОМОВІ ХРУЩОВА.

МОСКВА. — Американська пресова агенція подає з Москви, що Микита Хрущов, один з найближчих дорадників Сталіна, виголосив у Львові на вічу промову, в якій заповів, що Західня Україна буде збольшевизована і цілковито злита з Великою Україною. Він заповів також вибори, що відбудуться в скорому часі, щоб український народ сам затвердив вивільнення великих землевласників. Хрущов загрозив найгострішими карами усім тим, що ставитимуть опір большевизації.

З СОВЕТСЬКО-НІМЕЦЬКОГО БРАТАННЯ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина під Румунією). — Агенція Гаваса подає, що у Львові прийшло до сутичок між німецькими і советськими військами, як змішались у тому місті.

Розстрілюють польських суддів.

Та сама агенція доносить, що советська влада каже розстрілювати в Західній Україні й Білорусії всіх польських суддів, що засуджували комуністів.

РУКИ ЯК ЛЕГІТИМАЦІЯ.

ЧЕРНІВЦІ. — Агенція Гаваса подає, що в Західній Україні советські комісари зарядили перевірку населення. Діється це так, що скликають населення на публічне місце й кажуть людям піднести догори руки. Советські знавці ходять між людьми, оглядають руки і записують короткі дані про життя того, кого оглянули. Коли руки не є спрацьовані через фізичну працю, то такого допитують окремо. Агенція подає, що звичайно людей з „білими руками“ вивозять в глибо Росії.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ЗАПРОШУЄ МОСЦІНСЬКОГО.

БУКАРЕШТ. — Агенція Гаваса подає, що през. Рузвельт запросив проф. Гната Мосціньського, бувшого президента Польщі, до Злучених Держав на постійний побут. Мосціньський скористає з тих запрошин, але наперед поїде на лікування до Швейцарії.

СІКОРСЬКИЙ ПРО ВІДБУДОВУ ЄВРОПИ.

ПАРІЖ. — Новий прем'єр ново повсталого польського уряду, ген. В. Сікорський, заявив, що його уряд є урядом воєнним, якого завданням є створення польської армії й дальша боротьба з Німеччиною. „Європа“, каже ген. Сікорський, „мусить бути наново перебудована в такий спосіб, щоб Польща і Чехословаччина стали знову незалежними й об'єднаними“.

СОВЕТИ І ДАРДАНЕЛІ.

МОСКВА. — Совети станули вже твердою ногою в Латвії й Естонії, одержавши право держати на водах тих країв свою морську базу, а на суші — летунські майдани. А це в заміну за торговельні полеші. Подібне буде з Литвою, яка змушена погодитись на советський транзит. Тепер іде ще Советам про те, щоб опанувати Чорне море і не допускати там у випадку війни французьких і англійських кораблів. А це знову залежить від Туреччини, яка контролює Дарданелі. Та Туреччина грає на два боки. Переговорює з Советами, а водночас у Лондоні також і з Англією, від якої хоче дістати зброю і муніцію, себто те, чого потребує сама англія.

ЧЕСЬКА АРМІЯ.

ПАРІЖ. — Чехи дістали дозвіл створити свою власну армію в такий самий спосіб, як це творять поляки. Тимсамим чеський уряд на вигнанні буде правно в такім самім положенні як і польський.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМАНДАНТИ.

Командантом французької й англійської армії в цій війні є генерал Моріс Гамелін (наліво). З ним, генерал Альфонс Жорж, що командує західним фронтом.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДАЛІ ДОПОМАГАТИ!

Свідомість людини, організації чи нації пізнається найкраще в тяжкій годині. Таку тяжку годину переживає далі й українська нація. Ми, що живемо тут в Америці, є тепер майже відтінені від своїх рідних. Ось ті села, що насильно нам стільки відозв'язали, що писали до нас стільки листів, ледви чи вже більше відізвуться. Не тому, щоб вони більше не потребували нашої допомоги, або щоб за нас забули, чи не хотіли з нами поділитись новинами. Але тому, що з ними не буде інше, як з тими селами і нашими рідними, які живуть у Великій Україні, а від яких доходили вісті навіть тоді, коли цілі села вмирали з голоду, що вони мають "усього подостатком і не потребують допомоги з Америки". Ось такі листи, писані чекістами, чи під їхнім доглядом, може й до нас почнуть доходити. Та покищо їх нема. Їх місце заступає покищо московська державна преса. Але, як ми вже раз зазначили, пишемо про ці справи в такий спосіб тільки тому, що досвід минулого не може дозволити інше писати і дурити себе надією, що може тепер є чи буде інше, краще. Коби тільки було! Коби тільки наші побоювання хоч тим разом розвілялись! Та поки це станеться, мусимо рахуватися з холодним розсудком, з дійсністю. А дійсність під Советами — темна і трагічна.

І ось тому треба повести тепер іще сильнішу політичну акцію в справі визволення наших земель і створення дійсно незалежної й дійсно української держави. А саме тепер наближається догідна пора для цієї акції. Але ми, щоправда, звикли за ці справи часто говорити, та коли прийде час, складати на це жертви, то на жаль, так є, що дуже мало хто відзивається. Отже на ту ціль треба слати жертви нехайно.

Не забуваймо далі, що під німецькою окупацією одинились і наші українські землі з понад мільоном наших лемків, бойків і інших. Це ті землі, де польонізація залишила найглибші сліди, де є ще крім того й велика біда. А коли це взяти під увагу, що й війна нанесла тим землям значну шкоду, то побачимо, що й там треба буде дати незабаром матеріальну поміч. Тим більше, що польський натиск на ті землі тепер іще збільшиться.

В "Свободі" був оголошений тими днями поклик у справі допомоги вигнанцям з Карпатської України, зокрема в справі допомоги 250 шкільним дітям в Моджанах, що їх треба вдержати нашими власними силами. Та сама почта, що принесла нам цей поклик, іще принесла повно ріжних листів, що є голосами розпуки, висланими з різних осередків української імміграції, включно з Далеким Сходом, щоб рятувати життя тих, що служили вірно українській справі, а тепер без усяких засобів до життя і — в небезпеці. Є між ними такі, що ще ніколи в житті і цента не взяли за українську роботу, а тепер благодіють порятунку.

Що це все означає? Тільки одно: далі продовжати збіркову акцію, далі жертвувати! Чим хто свідоміший, тим краще повинен це тепер зрозуміти і сповнювати свій обов'язок принаймні так, як його досі сповнював.

УКРАЇНСЬКА СОБОРНА РАДЯНСЬКА РЕСПУБЛІКА

(Лист з Риму).

Згідно з німецько-московською угодою, українські землі Польщі мають увійти до складу Союзу Радянських Народів. Московське радіо виголошує довгі ентузіастичні промови на тему "визволення братів Західної України".

Згідно з повідомленнями цього радіо, у всіх фабриках та виробниках Радянської України відбуваються мітинги і на них українські робітники з захопленням вітають виступи радянських військ та масово зголошуються добровільцями "для визволення братів українців з-під польського ярма".

Отже нема сумніву, що поки цей лист дійде до вас, ви вже знатимете про те, що поставала вже велика українська соборна радянська республіка.

Ми знаємо дуже добре, що означає в дійсності оце "визволення", що приходить з більшовицько-московськими бангетями. Воно означає в дійсності нове поневолення західно-українських земель. Воно означає знищення всіх наших культурно-освітніх та економічно-громадянських установ. Воно означає винищення нашого духовенства і великої кількості інтелігенції та свідомого селянства. Воно означає поширення жорстокого червоного терору на ті українські землі, де досі шалів, щоправда, польський терор, але де хоч духовно-національна діяльність була не так звичана, як на Східних Землях під більшовицями.

Зо страшним боєм у серці відчуваємо, що трапилася жахлива національна катастрофа, що осиротить багато українських родин та позбавить усякої можливості корисної праці десятки і сотні тисяч енергійних українських одиниць. Давня мрія московських можновладців здійснилася: наложено важку московську п'яту на загрозливий український Піємонт. Та чи не запізно?

Маємо тверду віру й глибоке переконання, що винищення такої інтелігенції і духовенства, навіть коли воно відбулося на сто відсотків (в що з огляду на багато ріжних обставин не віримо), зовсім не вирішить справи, бо за останні роки в твердій школі польських переслідувань українська свідомість галицького й волинського селянства так зро-

сла і зміцніла, що воно вже знайде свій справжній шлях навіть у випадку винищення всієї української інтелігенції. Дотож і українська свідомість під Советами теж так зросла (як показує сама необхідність для московського уряду прикривати свій імперіалізм українськими національними гаслами), що вона теж примушуватиме московських можновладців оглядатися на задні колеса.

Тому, абстрагуючи від тих величезних і болючих утрат, що нам завдасть у найближчих днях більшовицька окупація західних українських земель, мусимо тверезо признати, що нема лиха без добра. Добро це полягає в тому, що так склалося, що самі наші вороги були поставлені в таке положення, що треба їм було зробити такий крок, який являється обєднанням українських земель.

І ось так світ поставлено перед фактом, що існує велика українська (хай і фіктивна) держава, яка обіймає велику більшість українських етнічних земель. З огляду на такий стан завдання українського націоналізму значно упрощено. Він не матиме більш потреби змагатися на кількох фронтах, як то було досі, але матиме перед собою головний іспит: спільний фронт — проти більшовицької Москви. Той, кому приходилося виступати на полі інтернаціональної політики, знає, які впрости неприємні труднощі витворювало для української справи існування отих чисельних наших фронтів. Всі ми зрештою знаємо, яку величезну затрату енергії коштувало українському народові поділ його провідних кол на соборників і польонофілів. Тепер цього поділу вже не може бути. Всі польонофіли, навіть проти їх волі, мусять зборитися соборниками. Від тепер всі українці матимуть тільки один — противомосковский фронт. А це дає українському визвольному рухові величезну економію та концентрацію енергій.

На випадок, колиб сталася в Москві якась революція чи який державний переворот, український нарід на всіх українських землях одночасно й автоматично звільнився від спільного гнобителя. Тоді не треба було б іще думати про те, як здійснити кохану мрію соборности; вона вже здійснена. Не існуватиме більш нія-

ких партикуляризмів та регіоналізмів; українське населення всіх найдаліш кутків української землі звикатиме практично, в щоденному житті до думки, що осередок українського життя, його серце й мозок — у Києві.

Не можна забувати й того моменту, що, виступаючи під гаслами охорони "братів українців", що натерпілися як національна меншина під польськими утисками, советський уряд нагнав тим самим чимало страху як Румунії, що досі, як відомо, українську меншину цілковито зневажала, так і Мадящині, що несподівано знайшла спільного кордон... з Радянською Україною. Ці дві держави, якщо в скорому часі не підуть слідом за Польщею, муситимуть подбати в цілком інший спосіб, як досі, про свої українські меншини.

Також і цілий світ муситиме в цілком інший спосіб поставитися до української справи, як досі ставився. Досі вороги Росії цуралися українського націоналізму, бо він виступав проти дорогої їм Польщі. Тепер уже більше Польщі нема, і перед цілим світом з'являється загрозлива примара московського більшовизму з агентами Комінтерну просто в серці Європи, на карпатських перевалах.

Опанування більшовицькими військами Західної України — це дійсно жахливий факт, від якого стискається серце, але, переборюючи особисті почуття, не треба упадати на душі; треба тепер з іще більшим завзяттям працювати для спільного ідеалу.

Евген Онацький.

ЗАКОН ПРО ВИСОТУ ЗАПЛАТ І ГОДИН ПРАЦІ

Домагання громадянства, щоб законом регулювати якусь справу найнижчої робітничої зарплати, набрало розгону сили доперва з вибухом так званого "трикутника вогню" в 1910 році, коли то згинуло в полум'ях 148 дівчат-робітниць в одній нью-йоркській "фабриці поту". Відтоді прихильники такого законодавства без перестанку боролися, аж доки воно не було ухвалено в формі "зако-ну справедливих робітничих м'я" у 1938 р. В міжчасі впроваджено 17 стейтських законів, з яких опісля три відкинуто, а п'ять узано судами за "неконституційні". Вкінці Найвищий Суд Злучених Держав Америки, котрий був узяв закон про найнижчу зарплату для жінок у Дистрикті Колумбії "неконституційним", опісля змінив своє рішення.

Стейт Масачусетс ухвалив свій перший закон про найнижчу зарплату в 1912 р. Наступного року зробили те саме стейти: Каліфорнія, Колорадо, Мінесота, Небраска, Орегон, Юта, Вашингтон і Вісконсин; а в 1915 те саме зробили Савт Дакота. Закон з 1938 р. про справедливі відносини в праці перейшов по тяжкій боротьбі в конгресі, і був у багатьох відносинах відмінний від того проекту, який пропонується на початку 1937 р.

Тому й закон цей не був досконалий, а його гарячі прихильники твердили, що це тільки добрий початок в напрямку остаточної цілі досягнення відповідної робітничої зарплати й певності праці для всіх американців. Безпосередній успіх цього мав би бути зріст покупної сили для маси робітників. Цей зріст продукції наших фабрик був би куплений за збільшену покупну силу й зужитий людьми. Більше число американських робітників могло б мати свої атообілі, свої доми, свої холодильники, радіо, механічні пральні й інші нові електричні прибори. Більше заняті створено б тими покупками, і той процес поступав би так довго,

який не ставив би собі питання: Яка перевага німецької армії над французькою? В чому її вищість? Ясно, що нема одної, прецизної відповіді.

Непримиреність Франції відносно Німеччини пояснюється не тільки поставою Англії, яка рішена знищити гітлеризм до щенту, але теж є узасаднені вимогами французької ратції стану. А ці зусилля — виграти війну, є троякі: стратегічні, моральні й дипломатичні.

Спенсіонований французький генерал Дюваль пише на цю тему у тижневику "Гренуар" такі цікаві думки: "Виграти час, це найголовніше під теперішню пору. Лінія Мажино тепер подвоїла та навіть потроїла свої середні опору. Але крім того треба абсолютно брати під увагу всякі дипломатичні комбінації, які не могли привести до нічого перед вибухом війни.

"Нема одного французя, який не ставив би собі питання: Яка перевага німецької армії над французькою? В чому її вищість? Ясно, що нема одної, прецизної відповіді. "Треба брати під увагу розвій німецької армії за час, відколи Гітлер прийшов до влади. І так у 1933 р. райхсверха чисила сім піхотних дивізій, три кавалерійські, сім полків артилерії. Вже на весну 1935 р. ці числа майже потроїлися. Декретом у травні 1935 р. Німеччина встановила обов'язкову службу, а в 1936 р. службу військову продовжено до двох літ. В 1937, 1938 і 1939 р. німецька армія зросла до великої сили.

"До тої армії треба додати ще велику кількість дивізій резерви, як також ріжних піхотних організацій. Це саме відноситься і щодо кадрів, якими Німеччина розпоряджає у великій кількості.

"Отсе чисельно, німецька армія. Однак, коли йде про старшинські кадри, то справа маєє трохи відмінніша. Щоб одержати вищі ступні старшин, треба було приспішувати аванси до того ступня, що велика частина німецьких полковників не брала у-

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ДРУГА.

(36)

"Але, на мою думку, Карлічку, було б це простіше, колиб Юрай Гордубала взяв Панбіг. Задалення легенів, аминь. А вдова взяла собі по якійсь часі наймита — народилася дитина. Але вам, Швестко, такий простий випадок не подобається".

"Ні, мені подобається виявити правду. Це, Гайдаре, пречця для хлопця".

Гайдар заглиблено поморгує. "А маєте почуття, Карлічку, що ви її якось знайшли? Оту правдиву правду?"

"Ще те шило я хотів би знайти".

КНИГА ТРЕТЯ.

Судова розправа проти Степана Мані, 26-літнього наймита, нежонатого, віри реформованої,

та проти Поляни Гордубалової, народженої Туркалової,

вдови, 31' року, віри греко-католицької, обвинувачені у навмиснім убивстві Юрая Гордубала, го-сподаря в Кривому, згідно з свідченнями за вбивство Юрая Гордубала.

Встаньте, обвинувачений. Шойно ви чули акт обвинувачення. Признаєте себе винним у розумінні акту?

Обвинувачений почуває себе невинним. Не забув Юрай Гордубала, спав тої ночі в Рибарах. Ті гроші за сволоком — дістав від газди, як посаг, мовляв, колиб одружився з Гафійкою. Скларського діаманту не купував. З газдинею не мав нездоленних зносин. Не має далі що сказати.

Обвинувачена почуває себе невинною. Про вбивство не знає нічого, шойно вранці — на запитання, як довідалася про смерть Юрая Гордубала, що лише побачила розбите

вікно. З наймитом не мала нічого спільного. Той склярський діамант купив перед літними сам газда. Душогуб мусів узлізти вікном, бо двері на подвір'я були цілу ніч замкнені. З тим сіла, посиніла, негарна, у високім ступні вагітності; задля цього її стану треба було приспішити розправу.

І розправа котиться далі з небагаторутиною державної машини. Читають протоколи й розізнання, папери шелестять, присяжні удають, наче з побожністю й зрозумінням стєжать за кожним словом, написаним в урядових шпаргалках. Обвинувачена сидить нерухома, як лялька, лише очі її неспокійно бігають.

Степан Маня хвилинами втирає собі чоло й намагається зрозуміти те, що читають: хто зна, яка тут заковика, хто зна, що великоможні папи з цього вимудрюють; із чимно похиленою головою прислухається Маня й ворухить уста, начеб повторять кожне слово.

Суд приступає до переслухання свідків.

Викликають Василя Герича, віта із Кривого; високий, плетистий селянин, помалу й по-

важно повторяє слова присяги. Був серед перших, що бачили трупа. Правда, що сказав, що це домашня праця. Чому? З доброго дива, прошу вас, красно. А чи ви, Геричу, знаєте, що Поляна Гордубалова мала нездоленні зносини з Степаном Манею? Знаю. Сам їй це вичитував, перше ніж Юрай вернувся. — А що, був Гордубал лихий на жінку? — Набита її мав, пане великоможний, чорта з неї вигнати. Ані п'юїости Юраєві не дала. — Чи не нарікав Гордубал на свою жінку? — Не нарікав, тільки людей виминав: никнув жалощами, мов трава.

Поляна сидить випростана й дивиться в порожнечу. Жандармський вахмістр Гайдар знімає в розумінні акту обвинувачення. Показує на ріжних доказах: Авжеж, отсе вікно з Гордубалової хати, от тут на внутрішній стороні сліди від діаманту. Того дня була грязюка, під вікнами надворі була калюжа води; але в хаті не було сліду від грязюки, а на віконній рамі лишився нестертий порошок. Чи може доросла людина пролізти крізь цей отвір? Не може; мусила би пролізти бодай голо-ва, та не пролізе.

Переслухують жандармського аспіранта Швестку; стоїть як при рапорті й виблискує запалдівністю. Зізнає точно в розумінні обвинувачення. Діамант знайшов у замкненій скрині; Гордубалова не хотіла дати до неї ключа, мовляв, згубила. Скриню відчинив на-сильно, а потім і ключ до неї знайшовся на дні відра з вівсом. Знайшов також у Рибарах Гордубалові долари. Та ще щось я собі дозволів принести, пане передсіднику, мєльдує Швестка піднесенням голо-сою і розгортає щось із кишенюватої хустини. Шойно вчора це знайшов, коли у Мані вивозили гній. Лежало це на самим споді.

Швестка кладе на стіл перед передсідником тонкий, із п'ятнадцять сантиметрів довгий, гранчастий предмет. — Що це таке? — Прощу, кошмарське шило, що було у Мані в зник-ло в день убивства. — Швестка ані бровою не моргне, але переживає триумф і кохається в загальнім зацікавленні. П'ять тижнів шукав цього ка-тисного шила, і тут воно є.

Обвинувачений, знаєте це шило? Не знаю. І Маня сідає, за-тьмарений та злий. Зізнає лікар. Триває на тім, що бивства докочано тонким гранчастим предметом. Колиб Гордубал, був застрілений, кулька мусила б залишитись у тілі, але її там не було; і лікар докладно пояснює ріжницю між стрільною та колено-раною; крім того при таких малих калібрі вистріл мусів би статись у безпосередній близь-кості, а тоді булаб пропалена сорочка, а згідно й шкіра на грудях.

Могла бути рана, нанесена отсїм предметом? Могла. Не можна з певністю сказати, що була, але цей предмет досить гострий і тонкий, щоб спричинив подібну рану. Дуже добре до цього надававсьб, оцінює лікар. Авжеж, і смерть настала безпосередньо. І запальний доктор відскакує, начеб його хто відірвав.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

части в останній війні. Генерал Гамелен, який є начальником команданто французьких військ, командував під час війни одною дивізією; генерал фон Бравшвіц, начальник командант німецьких військ, був тільки капітаном (сотником) резерви.

«Це саме відноситься та кож і до інших старшин, які були авансовані в дуже швидкому темпі. Вони мають малі досвід, однак можуть надіти це своєю молодістю та захопленням. Цілком гірше мати справу з командуванням німецьких батальйонів (курнів).

«В результаті ніхто, навіть у Німеччині, не вірить, що теперішню німецьку армію можна порівняти до царської з 1914 року. Теперішня скоро росла та бракує їй певної спадщини і досвіду. Щоб тому запобігти, Гітлер випускає її величезним матеріалом, хоч не знати, чи це цілком викликає ці недовіряння, бо браки матеріалу можна скорше направити, ніж браки кадр чи спеціалістів.

«Крім того до сили кожної армії треба числити також силу моральну й економічну у ряді, що кермує даною армією. Гітлер уже раз сам заявив, що впродовж шістьох років він видав на армію 90 біллонів франків. А це означає зuboжіння краю.

«Економічна ситуація Німеччини найбільше повинна нас цікавити; вона вже тепер є зла, а що буде, коли наслідки блокади почнуть діяти? Кожна блокада, а головне під час довгої війни, деморалізує націю, позбавляє її багатьох практичних річей.

«Це правда, що Німеччина зробила великий запас (апропріацію) сировини та поживних продуктів. Вона може краще приготувана під тим оглядом, як це було в р. 1914. Отже повторюємо, це вона робить коштом великих жертв цього економічного життя. І це також на довгу мету буде мати вплив на мораль народу.

«Отож моральний чинник теж відіграє велику роль у кінцевій нашій мові з Німеччиною. Говорять нам багато, що німецький нарід попав в імперіалістичну екстазу. Не думаю, чи таке почування є надто глибоке; це загальне правило, що такі сентименти не видержують, коли ситуація нагло змінюється. А німці належать до одних з найбільш наївних народів світу, найбільш забобонних. Німецький нарід вірив, що нові підйої Німеччини будуть доконуватися без війни, без проливу крові. Розчарування, побільшене терпіння внаслідок війни, буде дуже жорстоке. В 1914 р. німці вірили в залізну перемогу; в 1939 р. нема тої абсолютної віри. А не всі німці тепер постоять за Гітлера так, як це було тому шість років; надто багато німців вразило Гітлерова політика відносно церкви, родинного життя, відносно свободи та маєтків. Бо є режими, які валься при першому ударі; до таких належить також Гітлеризм.

«Він (режим) не має оборонців, хіба між молоддю та тими, що з нього користають. Будьмо холоднокровні та числім розважно. Не приспішуймо випадків. Стараймося прийти до нашої цілі не цілком вичерпані. Сказано, що ця війна принесе загалу європейській цивілізації. Приложім усю нашу інтелігенцію, щоб ця руїна охопила тільки нашого противника».

Ось так глядять старий французький генерал на кінцеву перемогу Франції над Німеччиною.

«Він (режим) не має оборонців, хіба між молоддю та тими, що з нього користають. Будьмо холоднокровні та числім розважно. Не приспішуймо випадків. Стараймося прийти до нашої цілі не цілком вичерпані. Сказано, що ця війна принесе загалу європейській цивілізації. Приложім усю нашу інтелігенцію, щоб ця руїна охопила тільки нашого противника».

Ось так глядять старий французький генерал на кінцеву перемогу Франції над Німеччиною.

«Він (режим) не має оборонців, хіба між молоддю та тими, що з нього користають. Будьмо холоднокровні та числім розважно. Не приспішуймо випадків. Стараймося прийти до нашої цілі не цілком вичерпані. Сказано, що ця війна принесе загалу європейській цивілізації. Приложім усю нашу інтелігенцію, щоб ця руїна охопила тільки нашого противника».

Ось так глядять старий французький генерал на кінцеву перемогу Франції над Німеччиною.

«Він (режим) не має оборонців, хіба між молоддю та тими, що з нього користають. Будьмо холоднокровні та числім розважно. Не приспішуймо випадків. Стараймося прийти до нашої цілі не цілком вичерпані. Сказано, що ця війна принесе загалу європейській цивілізації. Приложім усю нашу інтелігенцію, щоб ця руїна охопила тільки нашого противника».

НА РІЖНІ ТЕМИ

МОСКОВСЬКА МЕХАНІЗАЦІЯ.

Мелвил К. Гвайтлер, кореспондент новинарської агенції «Асоціейтед Прес», у своїм листі з Литовського Береста до ньюорської газети «Сон», писаному підчас окупації Волині російськими військами, розкриває мимоволі цікаві й важні дані про ці війська.

Каже він, що російська армія, що йшла буцімто на визволення українців, виглядала на три четвертини азійська, а лише на одну четвертину європейська. Європейською були в неї змеханізована важка артилерія й модерні противозовні гармати. Та вона все-таки виглядала переважно азійською, бо механічних частин у ній було мало, бо вона видно хотіла подавити великою масою війська й у ній було розмірно багато кінноти.

Ще замітніше спостереження цього кореспондента в тому, що велика частина змеханізованих воєнних причандлів по дорозі поспувалася й лежала без ужитку при дорозі. Цікаво, чи бачили це німці?

„МЕДВІДЬ, ШО ХОДИТЬ ЯК ЧОЛОВІК“.

Гансен В. Болдвин, кореспондент «Нью Йорк Таймсу», пише в цій газеті, що Росія, цей „медвідь, що ходить як чоловік“, усе ще покладається на подавлення свого ворога радше більшою масою війська ніж технічним удосконаленням і вишколом.

На думку цього кореспондента, думка німецького генерала Клявзевица, що Росію можна перемогти лише з середини, через економічне й промислове заломлення, а не через військовий удар, є слушний ший й нині.

Ще вказує на вагу революційних рухів у нутрі Росії.

БОЯТЬСЯ ВІЙНИ.

Війна кинула свою тінь на сади в Нью Джерзі: садоводи цього стейту побоюються, що через війну пропаде гарний ринок для їх яблук, що розвинувся останніми часами в Англії.

Ще довшу тінь кинула війна на американських броварників. На недавній конвенції Союзу Броварів Злучених Держав виступив конгресмен Брус Бартон з пригадкою, що остання світова війна дала Америці три дарунки: прогнібіцію, інфляцію й дохідовий податок.

Звісно, броварники готові дарувати війні інфляцію й дохідовий податок, але прогнібіції їй не дарують: за те вони війни навіть не хочуть бачити.

НАФТА У ВІЙНІ.

Волдемар Кемпферт розписується в «Нью Йорк Таймс» широко про те, чи має Німеччина стільки нафти, скільки їй треба на ведення довшої війни проти Англії й Франції. Покликуючися на цілу низку знавців, він приходить до переконання, що Німеччина терпить на поважний дефіцит (недостачу) нафти.

Сама довжина статті вказує, що автор уважає нафту за один знайважніших воєнних матеріалів, без якого не можлива воєнна перемога. Це моголоб видатися перебільшенням. Можна би припустити, що найважнішою справою у війні є зборя й амуніція, о-статочо хліб, — відомий во-йовник Наполеон сказав, що кожний жовнір воює своїм шлунком — але звідки нафта?

Та коли зважити, що модерна армія вся змеханізована та що воєнні кораблі, топлени нафтою, можуть відбувати без набирання тоїлива

принаймні два рази довші дорози, ніж кораблі, отоплювані вуглям, покажеться, що в модерній війні нафта є такий важний воєнний матеріал, як хліб.

НЕСПОДІВАНКА?

Нове світло на німецько-російський пакт кидають члени Бритійської Партії Праці.

Коли англійський уряд на вістку про цей пакт зробив міну великого здивування, то провідники цієї партії кажуть, що вони знали про німецько-російські переговори заздалегідь та що вони навіть збиралися вислати в Москву представників, які мали відвістати Сталіна від цього пляну. Щоправда, делегація в Москву поїхала, але більшовицький амбасадор у Лондоні сказав Москві своє слово проти згоди з Гітлером.

Коли справа дійсно малася так, то мабуть важко припустити, щоб англійський уряд не знав, що знав провід Партії Праці: що знала баба, знала вся громада.

ШО МОСКАЛЕВИ ЖИТТЯ, НІМЦЕВИ СМЕРТЬ.

Якби не було, згода між Сталіном і Гітлером є нині вже фактом, і реальні політики думають менше про те, як там до неї дійшло, а більше про те, які наслідки буде вона мати на дальший хід історії.

Повстає тепер передовсім питання: який вплив на ведення війни Німеччиною буде мати союз Гітлера з Сталіном?

Кореспондент ньюорської газети «Пост», Людвіг Лорс, завадав це питання одному добре поінформованому росіянинові, що недавно вернувся з довшої подорожі по Росії, Франції, Британії, Бельгії й Голандії. Цей відповів: «Американська преса і її трактування російської зради за-становляє мене дивуватися, чому кореспонденти американської преси в Європі так кепсько інформують. Як може Росія доставляти Німеччині потрібні на війну матеріали? По двадцятьох роках необмеженої влади над усіми природними багатствами краю Росія не може засобити людей навіть у черевки. Мешкальні уовини просто не даються описати; вони ще гірші, як за царя. Вісім тижнів тому я хотів їхати з Москви до Ленінграду. Я мусів ждати десять днів на білет. Наші американські кореспонденти видно дають дуритися пропаганді. Треба бути просто ідіотом, щоб припустити, що розбита залізнична комунікація Росії встане перевести на західній фронт один або два мільйони жовнірів. Як Сталін уміє доконувати чуд, він може потрапити дати Гітлерові сотки або дві сотки тисяч жовнірів».

Пророцтва й перемога.

Той самий чоловік говорив газетареві далі таке:

«Це смішно говорити про перемогу Гітлера — Сталіна.

Три великі французькі спортсмені дістали покликання до військової служби: цикліст Антонін Мань має керувати військовим „трасом“; боксер Жорж Карпенте має бути пілотною літака, а Жан Пьер Віміль, відомий автомобільний перегонщик, вступає до дитячої служби.

Вам треба було бути в Лондоні в перших тижнях після ви-повідження війни. Спокійне рішення довести справу до кінця, почуття відволення, що фашизм здержується, повний брак самохвальби й ненависти, а при тому дух самопосвяти, обєднали Англію й Францію так, як вони ще ніколи не були обєднані. Вони не можуть бути переможени».

Гувер говорить щось у тому самому роді.

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

Вам треба було бути в Лондоні в перших тижнях після ви-повідження війни. Спокійне рішення довести справу до кінця, почуття відволення, що фашизм здержується, повний брак самохвальби й ненависти, а при тому дух самопосвяти, обєднали Англію й Францію так, як вони ще ніколи не були обєднані. Вони не можуть бути переможени».

Гувер говорить щось у тому самому роді.

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

А всетаки чи нема можливості, що станеться інакше? Чи говорив би сенатор Норрис, що Америці треба відразу помагати Англії й Франції, якби він був певний, що вони переможуть без такої допомоги?

по мені нагадувало Японію, де кожний, навіть найбідніший японець має бодай грядку рижу, а тут кожна фарма має бодай пару тон гарбузів.

Наші люди живуть тут по фармах. Декотрі добре заго-сподарені. Крім згаданих продуктів вони управляють ще тютюн. Українське життя гуртується в Савт Дірфілді, де є осідок згаданого відділу. Є тут також українська церква, в котрій є священником о. Середя.

Люди, що належать до того відділу, походять з різних, деколи далеких сторін. Деколи вони сягають навіть стейту Вермонт. Цілу ту смугу перепливає ріка Конетикот. Це по її долини містяться ті урожайні поля. По обох боках є приманливі гори. Люди походять з сьхідньої Галичини. Тримаяться свого і так, як можуть, підтримують свої установи.

З місцевим секретарем відділу У. Н. Союзу, п. В. Гудимою, я обїхав усі ті околичні села та разом ми приєднали досить велике число членів. Коли взяти під увагу, що тут самі фармери, то цей 207-ий відділ добре пописався. Прикрє було те, що саме в тім часі погорів предсідник того відділу, п. Олійник. Бачити чоловіка в такім нещасті не належить до приємності. Наступна місцевість, що я відвідаю, є Емгерст, Масс., де є 199-тий відділ У. Н. Союзу.

А. Маланчук, окружний організатор У. Н. Союзу.

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

Націоналістичний День. Дня 17. вересня ц. р. відбувся в нас дуже гарно вже третій з черги Український Націоналістичний День у Бес-Лейк. День відбувся старанням від 32-го ОДВУ і братніх організацій при укр. прав. церкві.

Програма була досить обширна, бо складалася аж з 14 точок. Та, на жаль, не дописали самі українці, яких начисляють у Мінеаполісі коло 3,000 осіб. Не прийшли, хоч потрапляючи події діються на наших рідних землях. Не прийшли навіть ті, що ніби називаються „націоналістами“. Навіть з другого, 25-го місцевого відділу ОДВУ прийшло лиш кілька осіб. „Душу тіло ми положим“, всі ми співали, але що інше робимо. Прв єдність говоримо, але в ріжні боки тягнемо. Наша рідна земля палає в огні. Та це, видно, не зворушує наших „патріотів“. Нині, більше як колинебудь, нам потрібно йти разом, плече об плече, й тут на американським ґрунті посиляти жертвенність.

Казали мені деякі американці, що програма була дуже гарна, тільки дивувалися, що так мало було українців. Говорили свої й американські бесідники, серед них конгресмен Джан Александер. Виступав український балет та український місцевий хор. Та хоч небагато було людей, то проте по відтягненні рорходів лишилось \$46.65 на визвольну акцію.

Козак з України.

ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ 78 І 265, ШО

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

членів і урядників тих відділів відбудуться В НЕДІЛЮ, 8. ЖОВТНЯ (ОCTOBER 8, 1939) в 12. годині вполудне В ГАЛІ УКР. КАТОЛ. ЦЕРКВИ СВ. НИКОЛАЯ, NORTH FRONT STREET, MINERSVILLE, PA. Урядники й члени згаданих відділів повинні конечно прийти на ці збори. На зборах буде промовляти про органі-заційні справи У. Н. Союзу окружний організатор молоді Семен Худинця.

Заряд відділів 78 і 265.

УВАГА! JERSEY CITY, N. J. УВАГА! УКРАЇНСКА ГР.КАТОЛ. ПАРОХІЯ СВ. ПЕТРА И ПАВЛА

ВЕЛИКИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 7. ЖОВТНЯ (OCTOBER 7, 1939) в УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J. Початок у 7. год. вечір. Вступ 50 центів. Знаменита орхестра під керівництвом п. Петра Філяка. Проситись українців до численної участі.

ВИТАЮТЬ ТУРКІВ. Радіова світлина привітання турецького генерала Кязима Орбая (наліво), начальника турецької місії до Лондону, англійським маршалом лордом Бирдвудом. Такі візити нині дуже важні для зв'язків держав.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

SEES INDEPENDENT UKRAINE AS BARRIER TO BOLSHEVISM

New York National Leader Pleads for Separate State After War

OPPOSED TO NAZISM

A meeting of the Toronto lodges of the Ukrainian National Association was held in the Ukrainian People's Home, Lippincott St. Dmytro Halyczyn of New York, supreme secretary of the association, spoke. "At the beginning of the present war the Ukrainians, a nation of 45,000,000, were divided between Russia, Poland, Rumania and Hungary... the last named having recently annexed Carpatho-Ukraine," he explained. "The last twenty years has constituted a period of martyrdom for the Ukrainian people. Russia, in order to suppress their national aspirations, devised such means of destruction as the famine which in 1932-33 took a toll of 5,000,000 Ukrainians."

"Poland," he said, "used such methods as the 'pacifications' of 1930 and 1938, which claimed many thousands of lives and resulted in the destruction of much property... schools, churches, co-operative societies, etc. "A democratic people by centuries-old tradition," he asserted, "the Ukrainians are against communism and nazism. They are against aggression, brutal force and oppression of any people. They are for the Allied cause, but at the same time they demand that the principles of justice and the right of every people to live its own independent life, in the name of which England and France went to war, should apply also to the Ukrainian nation, by the creation of an independent state of Ukraine."

"The Ukrainians believe in the just cause of democratic powers," he said, "and they are ready to contribute toward their victory as much as possible, but at the same time they are against such a peace as was had in Europe after the world war, when the just cause and the right of self-determination of the 45,000,000 Ukrainian people were ignored. "The Ukrainian people believe that at the end of the present war such a tragic fate will not again be meted out to them. They hope that this time the victory of Britain and France will bring about a peace in which there will be place for the freedom of every nation, including the great Ukrainian nation. They believe that a lasting peace cannot be achieved without the independence of the Ukrainian state."

"An independent Ukraine would now be the only effective barrier against the spreading of bolshevism all over Europe," he concluded.

(Toronto Daily Star, Wednesday, October 4, 1939.)

НАПАД ПТАХІВ НА ЧОВЕН

ЧИ СПРАВДІ?

Фотограф, що світлив цю картину, каже що на „жарнавалі“ дітей у Гонкноу-лі, в Англії, діти так настрашилися карикатури Гітлера, що почали плакати. Одначе американці не конче в це вірять: побачивши світину, спиталися: „Чи не мокро їм припадково?“

НАЙНОВІШІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1940 РІК

Величина 15x20

Наталка Полтавка.

Гетьман Іван Мазепа.

За Україну

1918 Листопад

1 до 4 по	25 ц.	50 до 99 по	13 ц.
5 " 11 "	20 "	100 " 249 "	10 "
12 " 24 "	17 "	250 " 499 "	9 "
25 " 49 "	15 "	500 " 1000 "	8 "

В нас є великий склад різного роду календарів і святкових картинок. Агенції, експерти й всі інші хай пишуть по безплатній каталог до:

UKRAINIAN BAZAAR, 2248 Grayling Av., Detroit, Mich.

ДУРНИЙ МАРИНИ

Оцих кілька слів присвячую дурний Марині. Зву її так, як у нас звали її всі. Якого роду умова слабшій у неї була, я не знаю, досить того, що в неї в голові було щось не тее.

Одначе не один казав, що хотів би мати той розум, що вона та говорити так по мудрому, як вона.

Її історія мені дуже мало знана. Вона походила з сусіднього села. Знала я її по тім, що вона все приходила до нашої церкви, співала побожні пісні і дуже гарні молитви говорила голосно.

Говорили про неї, що вона дівчиною була нормальна, була і гарна і не бідна, та, наскільки мені відомо, не хотіла виходити заміж, хотіла бути черницею. Не знаю, чи її присилували, чи як, досить, що, вийшовши заміж, Марина почала божевільні. Знаю, теж, що як чоловік її поїхав до Канади, то Марині було, як-то, що здається, два чи три рази чоловік тікав від неї до Канади. Марина підчас його несприятливості була неначе здорова, хоч на ділі ходила по всіх кругом відлустах, виспівувала церковних пісень, а своїми молитвами доводила людей до плачу.

Пригадую собі, як вона одного разу підчас війни прийшла до нашої церкви і, впадши на коліна перед вівтарем, почала голосно і дуже щиро молитися за тих синів, що пішли на війну, покинувши старі матері. Пригадую собі одне речення: „А Ти, Пречиста Мати, що дала єдиного Сина свого за рід людський, вимови у Бога, щоб ті сини старих матерей вернулися щасливо до них, як Твій Син воскрес по муках із гробу“. Неодній

мамі виступили тоді сльози з очей.

Марини ніхто не боявся, бо вона нічого злого нікому не чинила, але ще й помагала. Помаже не раз якому бідному і на полі робити, а як їй хто що дасть, то бідним роздавала. Улюбленим її заняттям було церкви прибирати, фігури й образи квітцями, календарі білими і т. ін. Та тільки одного разу від Марини боялись: вона любила добре зібрати, як хто чим провинився. Чи вчує Марина, що хтось когось якусь кривду зробив, чи яке хуїство станеться в селі, то Марина не дарувала. Пам'ятаю, як вона раз „збирала до громади“ нашого війта-хруня, і то де найбільше людей, коло церкви, ще й у празник. Людям аж легше зробилось, коли Марина вичитає війтові те все, що кожне мало на язичі, та боялось сказати просто в очі.

Та не за те все, що я тут описала, склонуло голову перед нею, але за її великий патріотизм. Навіть тяжко такий глибокий патріотизм знайти у людей нормальних, свідомих. І Марина за те була бита, бита від поляків.

Раз ішла Марина селом у неділю і підспівувала собі якоїсь патріотичної пісні. Гурток дівчат стояв на вулиці і котрась сказала:

— Тихо, Марино, бо поляки в селі, будуть бити.

— Ну, то що, — відповіла Марина, — хіба я вже раз від них дістала?

— Справді, Марино, — запитала котрась, — то правда, що вас били?

— А друга додала, жартом: — А дуже били, Марино?

— Чи дуже? — якось дивно відповіла Марина. — На, подивися! — І розпінула плазу, зсунула з плечей сорочку і показала плечі з синіми грубими синцями.

— Ой, Марино, — аж скрикнули дівчата, — то за що так?

— За Україну! — відповіла гордо Марина і пішла далі, співаючи „Не пора“.

А дівчатам, якось так ніяково, ніби соромно зробилось перед нею і перед тими синцями, котрі, як вона сказала, дістала „за Україну“.

Катря Новосад.

ТАСНИЧІ ПОЖЕЖИ В МОСКВІ

Советська влада безпеки перевела в отаннім часі в Москві численні арештування у зв'язку з таємничими пожежами, що від якогось часу відбуваються у різних дільницях Москви. М. ін. арештували одного з керманців друкарні „Правда“, Судакіна. В тій друкарні відбула пожежа, що спричинила великі шкоди. Шкоди, які спричинили пожежі, велетенські.

ДУМКА, ЩО ТВОРИТЬ.

Коли в людини стільки гадок, як у миші хаток, то всі її думки дрібненькі, хиткі та слабенькі. Паровіз може сам їхати і тоді, коли в нім знаходиться тільки трошки пари. Та щоб потягнув довгу валку навантажених вагонів, то треба, щоб у паровозі було багато пари. Таке саме й з людиною. Треба мати в собі багато сили, щоб можна робити тяжку роботу. Та й щоб можна щось розуміти, придумати, то треба не багато гадок, але одної ясно зазначеної та довгої час продуманої думки. Бох що більше думай про одну справу, то думка стає яснішою й сильнішою. А вкінці велика думка переміниться в діло велике.

ЛІК НА ПІХУР І НІРКИ

Цю славу європейської природної медицини поручають головно тим, що не можуть удержати сечі, якогось піхури або болять у крижах. Ціна \$175. Шість замовлень до: 233-3333.
Mrs. GRETA LESKOWA,
507 E. 73rd St., New York, N. Y.

Д-р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги жовчаків і кишківника.
● Аналіз крові для подорожнього свідоцтва.
● Гемороїди й жидки лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th St.
NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2
Жінки-доктор до обслуговування.
Х. Ф. Федороскоп.

ЛІКУВАННЯ НЕДУГ ШКІРИ, КРОВІ Й НЕРВІВ

Загальну слабкість, хронічні боляки, недуги шлунка й кишківника, гемороїди („пайси“) і інші захворювання відходової кишки, клопоті з нирками, міхуром і інші гострі хронічні недуги. Лікується Мужчин і Жінок. Як маєте якийсь недуг, якого не розумієте, порадьтеся д-ра Зінса з довірою. Дайте мені нагоду пояснити вам ваш стан без ніякого зобов'язання з вашого боку.

(ЕКЗАМІНАЦІЯ ДАРОМ)

Розклад крові й урини. ЛУЧІ ЕКС-УЛЬТРАВІОЛЕТОВІ. Можливі спланивати й ретати.

DR. L. ZINS, (ординує 28 літ)

110 EAST 16th STREET, NEW YORK, N. Y.

(між 4. Есе. і Ірвінг Плейс)

ГОДИНИ: від 10. рано до 8. вечір.

В неділі: від 10. рано до 2. сподання.

BATES & ANDERSON

ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ

HUDSON, N. Y. ТЕЛЕФОН: 172

Католицький асистент

ЗАЙВО

Зовсім зайво вдаватися до знижуючого ціну погребника, котрий з власної волі продумує над низькою ціною.

Наші услуги можна дістати таксамо дешево (як ділі дешево), як в інших, а кожний матиме те розуміння і вдоволення, що дістав услугу найліпшу, яку лише можна дістати.

STEPHEN JEWUSIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

ДОМИ НА ПРОДАЖ

\$53,000

коштує 16-фамільний дім у Фаунтин-рейторі. Рент \$7,800.
9-фамільний дім у Нью-Йорку. Рент \$2,208. Ціна тільки \$9,000.
За інформацією звертайтеся до:
S. KOWBASNIK,
277 E. 10 St., New York, N. Y.

ПАНІ ПИЛЬНУЙТЕ ВАШЕ ЛИЦЕ,

щоби воно не старілось і не пилилось. Можете це зробити тоді, коли ви зробите самі власний, добрий косметик. Пішіть задуху \$1.00, за що одержите дві річні форми, опрацьовані спеціалістом-косметиком.

GREGORY SENEV
Beauty & Cosm. Spec.
14 W. Chestnut St., Chicago, Ill.

Д-р ВОЛОД. ГАШИЦЬ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРГ

690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.

Tel.: Essex 3-5066

Урядові години: Від 1 до 3 попол.

від 6 до 8 вечір.

В неділі згідно з умовою.

ЗАНЕДБАНІ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

товдять до безпотрібного терпіння.

Аналіз крові, лугу „Екс“,

аналіз сечі, медична екзамінація

ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ

запечать участь діагнозу.

Ревматичні стани, „Гей-Фівер“, астма,

клопоті відходової кишки, піхури,

падоу Гітлера лікується модерними

способами. — ПОРАДА ДАРОМ.

DR. DERUHA

128 East 86th St., New York City.

Кожного дня від 10—2 год.

Від 4—9. У неділі від 10—2.

Особна ждальня для жінок.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 8-2410.

Урядові години: рано від 10 до

12. Вечір від 6 до 8, а в неділі

рано від 10 до 12.

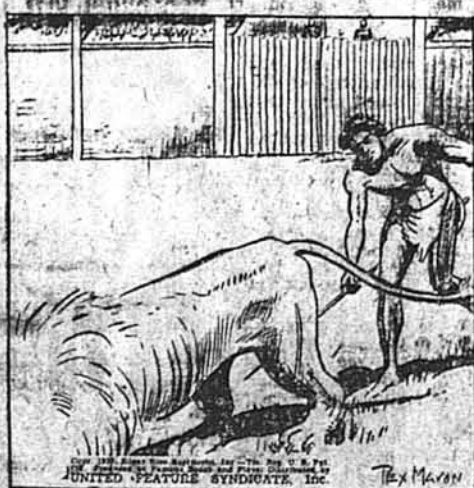
ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШІЙ ЦІННИК КНИЖОК.

"СВОБОДА"

81-83 GRAND ST. (F. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(99)

Тарзан підходив до льва чимраз ближче, але той не чув його, бо був зайнятий своєю жертвою. Запах теплої крові заглушував запах Тарзана. Товпа в напруженні аж заперла віддих, так пильно слідувала за тим, що пильно Тарзан. Ану, лев зараз обернеться і кинеться на нього, думала юрба.

Юрба була певна, що Тарзан хоче нішком пробити льва списом. Але вона помилилась. Бо, підійшовши до самого льва, Тарзан легенько положив спису на землю і сам станув за спиною льва. Він немов насичував свої руки і ноги та ціле тіло силою. А по кількох хвилинах такого спокою він нагло присів до землі.

А далі миттю схопив льва за гриву і за шкіру коло хвоста та підняв його вгору. Розмахавши здивованим і переляканим львом у повітрі, він шпурнув ним у тім напрямку, в якому сиділа в ложі королева Менофра. По цілій арені рознеслося могутнє „ох“. А опісля знов усе застигло, немовби все замерло.

Тіло льва з розмахом ударило Менофру і вона відразу опинилась на землі. Але лев, переляканий цією подією, не думав розправлятися з Менофрою, тільки почав думати про втечу. По хвилині надуми він скочив до сусідньої ложі, а королева Менофра піднялась ціла і здорова. Тепер її страх замінився на скажену лють.

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ УНДЕРТЕЙКЕР

заряджує погребам по ціні так

низькій, як \$150. Обслуга

найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 8th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRAMERCY 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE,

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Malrose 5-8577